

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

جغرافیا و برنامه ریزی شهری

Geography and Urban Planning

مقطع دکتری تخصصی

گروه علوم اجتماعی
پیشنهادی کارگروه علوم جغرافیایی

پنج

نام رشته: جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری	عنوان گرایش: -
گروه: علوم اجتماعی	دوره تحصیلی: دکتری تخصصی
کارگروه تخصصی: علوم جغرافیایی	نوع مصوبه: بازنگری
پیشنهادی: کارگروه علوم جغرافیایی	تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۲/۰۵

برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری تخصصی رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، در جلسه شماره ۱۵۶ تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۰۵ کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب برنامه درسی یاد شده وارد دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری مصوب جلسه ۸۳ تاریخ ۱۳۹۵/۰۸/۱۶ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنگیان
دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی

مقدمه

قرن بیست و یکم، عصر تفکر شهری و هزاره شهری شدن جمعیت جهان و جهانی شدن شهرها می باشد. شهرها به نیروهای پیشران و محرکه توسعه پایدار بین المللی، ملی، منطقه‌ای و محلی تبدیل شده‌اند. با این حال، رفاه تامین شده به دست شهرها هنوز به تساوی تقسیم نشده است و بخش بزرگی از جمعیت شهری به منافع و عوایدی که شهرها ایجاد کرده‌اند، دسترسی ندارند؛ لذا نقش آفرینی شهرها نیازمند تقویت نگرش، رویکرد و تفکر راهبردی در سیاست-گذاری و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در عرصه مدیریت و برنامه‌ریزی شهری است. در این راستا، تقویت مفاهیم، مبانی نظری، الگوهای برنامه‌ریزی و مدیریت شهری و عمومی کردن آنها و مشارکت گسترده ذی‌نفعان، ذینفعان و شهروندان گامی موثر در دستیابی به اهداف توسعه پایدار شهری می‌باشد. بر همین اساس، ضرورت تغییر و اصلاح و بهبود محتوی و سرفصل‌های درس برنامه‌ریزی شهری می‌تواند گامی هرچند کوچک ولی مهم در راستای دستیابی به این هدف مهم (توسعه پایدار شهری) باشد.

۱- ضرورت و اهمیت رشته

در چند دهه اخیر، تغییر و تحولات فن آورانه که زمینه‌ساز عصر انقلاب اطلاعات و گذار از مدرنیسم و شکل‌گیری دوران پست مدرن بوده، مرزهای سیاسی و جغرافیایی را پشت سر گذاشته و جهان را به صورت شبکه‌ای متصل به یکدیگر درآورده و دهکده جهانی را شکل داده است. در این جهان شبکه‌ای به هم پیوسته، شهرها نقش گره‌های اتصال این شبکه جهانی را ایفا نموده‌اند. این تحولات ساختاری باعث ظهور شهرهای جهانی و طرح نظریه‌ها و الگوهای نوظهوری به بازار علم در حوزه شهر و برنامه‌ریزی شهری شده‌اند؛ از جمله مفاهیم و نظریه‌هایی مانند توسعه پایدار، رشد هوشمند، توسعه درون‌زا، جنبش نوشهرگرایی، توسعه حمل و نقل گرا، شهر دوست‌دار طبیعت و ... که نیازمند بهره‌گیری از این تئوریها و الگوها در سطوح تحقیقات عالی در رشته برنامه‌ریزی شهری به منظور همراه شدن با کاروان علم می‌باشد. هم‌چنین چند قطبی شدن شهرهای ایران، برنامه‌ریزی شهرهای جدید، تبدیل روستاهای بزرگ به شهر، ایجاد شهرک-های صنعتی و مسکونی، روستاگرایی، شکل‌گیری مناطق کلان‌شهری، آلونک‌نشینی و گسترش حاشیه‌نشینی در شهرها، عدم تعادل در نظام شهری، تفاوت شدید بین شهر و روستا، ناکارآمدی طرح‌های جامع و تفصیلی به شکل سنتی و در نهایت ظهور مسایل و مشکلات و معضلات اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی در شهرها و مناطق پیرامونی، لزوم تاکید بیشتر بر بهره‌گیری از جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری را روشن می‌سازد. امری که هم اکنون مورد نیاز نه تنها دستگاه‌های دولتی از جمله وزارت راه و شهرسازی، وزارت کشور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، سازمان حفاظت محیط‌زیست، بلکه نهادهای عمومی از جمله شهرداری‌ها، شوراهای اسلامی شهرها و نهادهای تخصصی و غیردولتی از جمله مهندسیین مشاور می‌باشد.

۲- اهداف

- تربیت مدرسین و نیروی انسانی متعهد و متخصص در قلمرو دانش جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری برای رفع نیازهای آموزشی دانشگاه‌ها.
- توسعه مرزهای دانش جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری در ایران .
- انجام تحقیقات کاربردی در زمینه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری در جهت رفع نیازهای شهرها، مناطق کلان-شهری و آمایش شهری و منطقه‌ای.

- تربیت کادرهای تخصصی موردنیاز دستگاه‌های اجرایی از جمله شهرداری‌ها، شوراهای اسلامی شهرها، مهندسان مشاور شهرساز و برنامه‌ریزان فضایی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، سازمان حفاظت محیط زیست در زمینه برنامه‌ریزی و مدیریت شهری و منطقه‌ای.

۳- نقش و توانایی دانش آموختگان

دانش آموختگان دوره دکتری برنامه‌ریزی شهری می‌توانند در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور مشغول آموزش و پژوهش شوند و ضمن تدریس دروس تخصصی مقاطع تحصیلی مختلف این رشته، به عنوان پژوهشگر در پژوهشگاه‌ها، پژوهشکده‌ها و دیگر مراکز پژوهشی کشور مثل سازمان برنامه (مرکز ملی آمایش سرزمین)، وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها)، شوراهای اسلامی شهرها، وزارت راه و شهرسازی، نهادهای تخصصی غیردولتی، مهندسان مشاور، شهرداری‌ها و غیره به کار گرفته شوند.

۴- رشته‌های مورد پذیرش در آزمون دکتری

دارندگان کارشناسی ارشد مجموعه علوم جغرافیایی شامل رشته‌ها و گرایش‌های جغرافیای انسانی، جغرافیای شهری، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، جغرافیای سیاسی، جغرافیای طبیعی، اقلیم‌شناسی، ژئومورفولوژی، مخاطرات محیطی، سنجش از دور و سیستم اطلاعات جغرافیایی، برنامه‌ریزی آمایش سرزمین، جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری و همچنین دارندگان کارشناسی ارشد رشته‌های شهرسازی، معماری، طراحی شهری، برنامه‌ریزی شهری، برنامه‌ریزی منطقه‌ای و مدیریت شهری می‌توانند در آزمون دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری شرکت کنند.

۵- ضرایب دروس امتحانی

- جغرافیای شهری (مبانی و ایران) ضریب ۲
- روش تحقیق در جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری ضریب ۲
- نظریه‌ها و دیدگاه‌های برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای ضریب ۲
- تکنیک‌ها و مدل‌های برنامه‌ریزی شهری ضریب ۲
- استعداد تحصیلی ضریب ۲
- زبان انگلیسی ضریب ۲

۶- تعداد و نوع واحدهای درسی

واحدهای درسی رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری در مقطع دکتری ۳۶ واحد شامل ۱۶ واحد درس و ۲۰ واحد رساله به شرح زیر است:

- دروس پایه ۸ واحد؛
- دروس تخصصی و اختیاری ۸ واحد (با امکان انتخاب از بین ۱۶ واحد درسی). بدین ترتیب که ۸ واحد از ۱۶ واحد دروس تخصصی و اختیاری بر اساس موضوع رساله دانشجویان و با تصویب شورای گروه آموزشی مربوطه ارائه خواهد شد؛ البته دروس انتخابی می‌تواند در هر سال و یا هر دوره تحصیلی تغییر یابد؛

• تبصره: دروس جبرانی برای دانشجویانی که تحصیلات مقطع کارشناسی ارشد آنها غیر از رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری اما مرتبط با برنامه‌ریزی شهری (میان رشته‌ای) بوده با تشخیص گروه، دانشجو باید دروسی را از دوره کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری به عنوان پیش‌نیاز بگذرانند؛ این دروس برحسب نوع تحصیلات در مقطع کارشناسی ارشد، توسط شورای تخصصی گروه تعیین و به دانشجو ابلاغ می‌شود. حداکثر تعداد واحد دروس جبرانی ۶ واحد است که دانشجو موظف است قبل از گذراندن دروس مقطع دکتری، این دروس را بگذرانند.

• رساله دکتری ۲۰ واحد

○ موضوع رساله با توجه به گرایش تحصیلی دانشجو، همراه با نوآوری در تحقیق و در ارتباط با مسایل روز توسعه و برنامه‌ریزی شهری انتخاب می‌شود؛

○ مراحل انتخاب و تصویب موضوع، تعیین اساتید راهنما و مشاور و دفاع و ارزش‌گذاری رساله، طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و نیز سیاست‌های ویژه هر دانشگاه خواهد بود.

• تبصره: به منظور ارتباط دادن مستقیم درس و محتوی آن با تجارب استاد و دانشجو و کمک به فهم بهتر و ابداع و ایجاد مهارت‌افزایی، منطبق با موضوع و محتوای درس و سرفصل، برای برخی دروس کار عملی، آزمایشگاه، کارگاه، سمینار یا مسافرت علمی در نظر گرفته شده است که استاد مربوطه و گروه آموزشی دانشگاه مجری، لازم است در اجرای آن دقت لازم را بعمل آورند. منظور از "کار عملی" یعنی استاد، یک موضوع مربوط به عنوان و محتوی درس مربوطه را با روش تحقیق معین به دانشجو محول نموده و دانشجو موظف است آن را در طول ترم انجام و تجربیات شخصی خود را به استاد ارائه نماید و آن را به ظهور برساند. استاد درس علاوه بر ۳۲ ساعت زمانی که مطابق برنامه آموزشی صرف آموزش نظری به دانشجو می‌نماید، ۱۶ ساعت نیز برای کار عملی دانشجو منطبق با محتوای درس وقت صرف می‌کند. ارزیابی کار دانشجو باید در همان ترم انجام شود و به ترم بعد تسری داده نشود. منظور از "آزمایشگاه" یعنی درس در محل آزمایشگاه برگزار می‌شود و مدرس با استفاده از ابزارهای آزمایشگاهی مباحث نظری خود را به دانشجو آموزش می‌دهد و تجربیات خود را به ظهور می‌رساند. منظور از "کارگاه" یعنی درس در محل کارگاه تشکیل می‌شود و مدرس با استفاده از ابزارهای کارگاهی اعم از نرم‌افزار و یا سخت‌افزار، درس موردنظر خود را آموزش می‌دهد. منظور از "سمینار" بخشی از کارهای آموزشی مربوط به موضوع و محتوای درس است که با طرح موضوع از جانب استاد، دانشجو آن را واکاوی نموده و در کلاس درس زیر نظر استاد مربوط به بحث و مذاکره می‌گذارد. منظور از "سفر علمی" این است که استاد برای مشاهده مصداقی و شهودی مباحث مربوط به محتوای درس در فضای جغرافیایی، به یک یا چند منطقه جغرافیایی سفر و آموزش درس را تکمیل می‌کند.

جدول شماره ۱: دروس پایه دوره دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

ردیف	نام درس	Course Name	تعداد واحد	تعداد ساعت	
				نظری	عملی
۱	تحلیل نظریه‌های برنامه‌ریزی شهری	Analysis of urban planning theories	۲	۳۲	-
۲	روش‌شناسی تحقیق و آینده‌پژوهی در برنامه‌ریزی شهری	Research methodology and future study in urban planning	۲	۳۲	-
۳	تحلیل فضایی شهر	Urban spatial analysis	۲	۳۲	-
۴	آسیب‌شناسی توسعه شهری در ایران	Pathology of urban development in Iran	۲	۳۲	-
۵	جمع	-	۸	۱۲۸	-

جدول شماره ۲: دروس تخصصی و اختیاری دوره دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

ردیف	نام درس	Course Name	تعداد واحد	تعداد ساعت	
				نظری	عملی
۱	برنامه‌ریزی راهبردی-عملیاتی شهرها	Strategic and operational planning of cities	۲	۳۲	-
۲	سیاست‌های زمین، مسکن و بازآفرینی شهری در ایران	Land, housing and urban regeneration policies in Iran	۲	۳۲	-
۳	بنیان‌های نظری و برنامه‌ریزی شهرهای ایرانی-اسلامی	Theoretical foundations and planning of Iranian-Islamic cities	۲	۳۲	-
۴	برنامه‌ریزی محیط‌زیست شهری	Urban environmental planning	۲	۳۲	-
۵	تحلیل نظام برنامه‌ریزی، برنامه‌ها و طرح‌های ملی، منطقه‌ای و شهری	Analysis of planning system and national, regional and urban plans	۲	۳۲	-
۶	برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای و اجتماع‌محور	Neighborhood and community planning	۲	۳۲	-
۷	حکمرانی و مدیریت توسعه شهری و منطقه‌ای	Governance and urban development management	۲	۳۲	-
۸	اقتصاد فضای شهری	Urban space economy	۲	۳۲	-
۹	جمع	-	۱۶	۲۵۶	-

۸ واحد از ۱۶ واحد توسط تخصصی به صورت اختیاری توسط گروه آموزشی انتخاب و ارائه خواهد شد

سرفصل دروس دکتری رشته برنامه‌ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
تحلیل نظریه‌های برنامه‌ریزی شهری (Analysis of urban planning theories)	۲	پایه - نظری	-
	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی:	
	۳۲	دارد ☐ ندارد ☒ سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐	

اهداف:

آشنایی و افزایش قدرت درک و توانایی دانشی و تحلیلی دانشجویان با زمینه‌های معرفتی، نظریه‌های جغرافیایی و برنامه‌ریزی و توسعه شهری به منظور بکارگیری آن در استنباط و درک مسایل علمی در تحلیل نظری مسایل برنامه‌ریزی شهری

سرفصل‌ها:

۱. سیر تحول شکل‌گیری نظریه‌ها و مکاتب شهری
۲. نظریه‌ها و مکاتب شهری: آرمان‌گرایان، فلسفه و فرهنگ‌گرایان، اصلاح‌گرایان، مدرنیسم و پست مدرنیسم، آمایش انسانی، توسعه پایدار شهری، حومه نشینی و ...
۳. جهانی‌شدن و شهر
۴. نظریه شهری بیوفیلیک و زیرساخت‌های سبز شهری، اکوسیستی، اکوشهرک‌ها
۵. نظریه رشد هوشمند و شهر هوشمند
۶. الگوها و فرم‌های توسعه شهری؛ از شهرهای سنتی تا شهرگرایی انشعابی
۷. شهر آینده یا دانش‌محور
۸. جنبش نوشهرگرایی، توسعه حمل و نقل محور، نوروستاگرایی و شهرگرایی مبتنی بر کشاورزی
۹. شهرهای تاب‌آور: از تاب‌آوری شهری تا شهرهای تاب‌آور
۱۰. نظریه شهر خلاق
۱۱. شهرهای قابل زندگی و زیست‌پذیر

منابع اصلی:

۱. زیاری، کرامت اله و مهدنژاد، حافظ (۱۳۹۹) دیدگاه‌های نو در برنامه‌ریزی شهری (مبانی، الگوها، نظریه‌ها)، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
۲. زیاری، کرامت اله (۱۳۹۷) برنامه‌ریزی شهرهای جدید، انتشارات سمت، چاپ هفدهم، تهران.
۳. زیاری، کرامت اله، ضرغام فرد، مسلم و خادمی، امیر حسین (۱۳۹۴) برنامه‌ریزی شهری با رویکرد بیوفیلیک، انتشارات آراد، تهران.
۴. زنگنه شهرکی، سعید (۱۳۹۵) مدیریت گسترش کالبدی شهر با رویکرد رشد هوشمند شهری، انتشارات دانشگاه تهران.
۵. شورت، جان رنه (۱۳۹۵) نظریه‌های شهری، ترجمه کرامت اله زیاری و دیگران، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
۶. فنی، زهره (۱۳۹۳) مطالعات و جغرافیای شهری معاصر (مفاهیم و دیدگاه‌های بنیادی)، تهران: سمت.

۷. قربانی، رسول (۱۳۹۶) اصول و مبانی برنامه‌ریزی شهری. انتشارات سمت، تهران.
۸. قربانی، رسول (۱۳۹۷) نگرشی بر الگوهای نوین آمایش شهری. انتشارات فروزش.
۹. عبدی دانشپور، زهره (۱۳۸۷) درآمدی بر نظریه‌های برنامه‌ریزی با تاکید ویژه بر برنامه‌ریزی شهری، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
۱۰. مشکینی، ابوالفضل؛ حاتمی نژاد، حسین؛ مهدنژاد، حافظ و پرهیز، فرهاد، شهر خلاق الگویی نوین برای توسعه دانش بنیان در حوزه مدیریت شهری، انتشارات آراد کتاب.
11. Black, J., (2020) Urban Transport Planning: Theory and Practice, Taylor & Francis Group, London.
12. Gil-Garcia J. R. et al., (2016) Smarter as the New Urban Agenda: A Comprehensive View of the 21st Century City, Springer.
13. Lai, S. K., (2020) Planning Within Complex Urban Systems, Routledge, London.
14. Yamagata, Y., Maruyama, Hiroshi (2016) Urban Resilience: A Transformative Approach, Springer.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

دروس پیش نیاز: -	نوع واحد: پایه- نظری	تعداد واحد: ۲	عنوان درس: روش‌شناسی تحقیق و آینده‌پژوهی در برنامه‌ریزی شهری (Research methodology and future study in urban planning)
دارد ☐ ندارد ☒	آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐	تعداد ساعت: ۳۲	

اهداف

آشنایی دانشجویان با بینش‌های فکری روش‌شناسی در مطالعات و برنامه‌ریزی شهری، ارتقای قدرت تحلیل و مهارت توانایی انجام پروژه‌های کلان و رساله دکتری.

سرفصل‌ها

۱. مفاهیم و فلسفه تحقیق علمی و ویژگی‌های آن
۲. هستی‌شناسی تحقیق و معرفت‌شناسی تحقیقات کمی و کیفی
۳. مبانی نظری روش تحقیق کیفی و کمی (پوزیتویسم، پدیدارشناسی، هرمنوتیک و غیره)
۴. روش و ویژگی‌های روش تحقیق کیفی و کمی
۵. انواع تحقیق علمی و قواعد آن از نظر هدف (بنیادی، کاربردی، توسعه‌ای)
۶. انواع روش تحقیق و ماهیت کارکردی آنها (علی، همبستگی، توصیفی، تحلیلی، تجربی و ...)
۷. تدوین طرح تحقیق، مسئله تحقیق و ضرورت آن، اهداف تحقیق، ادبیات و سوابق تحقیق، فرضیه‌های تحقیق و ...
۸. روش‌های جمع‌آوری اطلاعات و مطالعات اسنادی و میدانی
۹. نمونه‌گیری، مفاهیم، انواع و روش‌های انتخاب آن
۱۰. چگونگی استخراج، تلفیق و تحلیل اطلاعات اسنادی و میدانی با بهره‌گیری از نرم افزارهای آماری
۱۱. نقد روش‌های کمی و کیفی تحقیق، اصول و چارچوب نظری تبیین کننده روش‌ها
۱۲. اصول اخلاقی در تحقیق
۱۳. ضرورت‌ها و الزامات عملی کاربرد روش‌ها و فنون تصمیم‌گیری در برنامه‌ریزی شهری
۱۴. فرایند تصمیم‌گیری و روش‌های آن در برنامه‌ریزی شهری
۱۵. مبانی آینده‌پژوهی، مکاتب آینده‌پژوهی، سناریونویسی، آینده‌شناسی و آینده‌پژوهی
۱۶. مراحل علمی سناریونویسی؛ فرمول بندی مسئله و آزمایش سیستم
۱۷. روش‌شناسی آینده‌پژوهی؛ اکتشافی و هنجاری در سناریونویسی
۱۸. شناسایی عوامل آینده و پیشران‌های موثر بر در آینده‌پژوهی
۱۹. عدم قطعیت‌ها و احتمالات در رخدادها و حوادث موثر برنامه‌ریزی شهری
۲۰. تدوین و تعریف پروژه در حوزه آینده‌شناسی و سناریو نویسی
۲۱. آشنایی با نرم افزارهای آینده‌پژوهی (میک ومک، سناریو ویزارد و غیر)
۲۲. انجام پروژه عملی در یک شهر پایلوت

۱. اصغرزاده، عزت الله؛ محمدی بالانی، عبدالکریم (۱۳۹۶)، تکنیک‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه، انتشارات دانشگاه تهران.
۲. ایان، های (۱۳۸۸)، روشهای تحقیق کیفی در جغرافیای انسانی، مترجمان: احمد پوراحمد و محمد اسکندری‌نوده، انتشارات سمت، تهران.
۳. بلیکی، نورمن (۱۳۹۵)، طراحی پژوهش‌های اجتماعی، ترجمه حسن چاوشیان، نشر نی، تهران.
۴. تشکری، عباس؛ تدلی، چارلز (۱۳۹۷)، راهنمای روش‌های آمیخته در پژوهش‌های علوم رفتاری و اجتماعی، ترجمه مرتضی اکبری و همکاران، انتشارات دانشگاه تهران.
۵. رهنما، محمد رحیم، معروفی، ایوب (۱۳۹۴)، سناریونگاری در مطالعات شهری و منطقه‌ای (مفاهیم، روش‌ها و تجارب)، شورای اسلامی شهر مشهد، مرکز پژوهش‌ها.
۶. زیاری، کرامت الله؛ ربانی، طاها؛ ساعدموچشی، رامین (۱۳۹۵)، آینده پژوهی: پارادایمی نوین در برنامه‌ریزی با تاکید بر برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، انتشارات دانشگاه تهران.
۷. شریف‌زادگان، محمدحسین و سحر ندایی‌طوسی (۱۳۹۴)، روشهای پژوهش کیفی در برنامه‌ریزی توسعه با تاکید بر برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
۸. قنبری، ابولفضل (۱۳۹۸)، آینده‌پژوهی و آینده‌نگاری در مطالعات شهری و منطقه‌ای، دانشگاه تبریز، ۱۳۹۸.
۹. کرسول، جان و پلانو کلارک (۱۳۹۰)، روش‌های پژوهش ترکیبی، مترجمان: علیرضا کیامنش و جاوید سرایی، انتشارات آییژ، تهران.
۱۰. کرسول، جان‌دبلیو (۱۳۹۴)، طراحی پژوهش: رویکردهای کمی، کیفی و روش‌های ترکیبی، مترجمان مجید خورشیدی و فخرالدین سلطانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی، تهران.
۱۱. محمدپور، احمد (۱۳۸۹)، ضد روش، انتشارات جامعه شناسان، تهران.
۱۲. محمدپور، احمد (۱۳۹۶)، روش تحقیق معاصر در علوم انسانی، انتشارات ققنوس، تهران.
۱۳. مردخی، بایزید (۱۳۹۰) روش‌شناسی آینده‌نگری، نشر نی، تهران.
۱۴. وانگ، ژینهوا و هاف، رینر ووم (۱۳۹۳)، روش‌های تحقیق در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، ترجمه ژیلا سجادی، احمد پوراحمد و همکاران، دانش نگار، تهران.

15. Bracken, I. (2014). Urban planning methods: Research and policy analysis. Routledge.
16. Farthing, S. (2016). Research design in urban planning: a student's guide. Sage.
17. Goodspeed, R. (2020). Scenario Planning for Cities and Regions: Managing and Envisioning Uncertain Futures, Lincoln Institute of Land Policy.
18. Silva, C. N. (2012). Online Research Methods in Urban and Planning Studies: Design and Outcomes, <http://www.igi-global.com>.
19. Silva, E. A., Healey, P., Harris, N., & Van den Broeck, P. (Eds.). (2014). The Routledge handbook of planning research methods. Routledge.
20. Ward, K. (Ed.). (2020). Researching the city: a guide for students. SAGE Publications Limited.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
تحلیل فضایی شهر (Urban spatial analysis)	۲	پایه- نظری	-
	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی:	
	۳۲	☐ سفرعلمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار	☐ دارد ☒ ندارد
اهداف			
آشنایی دانشجویان با مبانی، روش‌ها و تکنیک‌های تحلیل فضایی با تکیه بر سیستم اطلاعات جغرافیایی در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای			
سرفصل‌ها			
<ol style="list-style-type: none"> ۱. مفهوم فضا (کانتی، اقلیدسی و...) و فضای شهری ۲. مفهوم تحلیل فضایی در جغرافیا (فرآیندها و الگوها، داده‌های فضایی، تحلیل اکتشافی داده‌های فضایی) ۳. تولید نقشه و بصری‌سازی داده‌ها در تحلیل فضایی ۴. تحلیل مشخصه‌های پراکنندگی پدیده‌های شهری (میانگین فضایی، انحراف معیار فضایی، دامنه فضایی، تغییرات فضایی) ۵. نمونه‌گیری فضایی و آشنایی با انواع نمونه‌گیری‌های فضایی ۶. پهنه‌بندی و درون‌یابی پدیده‌های شهری (Interpolation)، تحلیل کرنل و کریجینگ ۷. خودهمبستگی فضایی (تعاریف، خوشه‌ها و ناخوشه‌ها (پرت فضایی)، تحلیل لکه‌های داغ و سرد، شباهت و عدم شباهت فضایی، روابط فضایی و انواع آن) ۸. شناسایی و تحلیل گستردگی و شدت مکانی پدیده‌های شهری ۹. تحلیل نقطه‌ای و روش‌های تحلیل کوادرات و انواع آن ۱۰. مدل سازی روابط فضایی و همبستگی فضایی پدیده‌های شهری ۱۱. مدل‌ها و تکنیک‌های تحلیل فضایی (Local Moran and Local Gaery، local spatial Autocorrelation) ۱۲. داده‌کاوی فضایی و تحلیل خوشه‌ها ۱۳. رگرسیون معمولی جغرافیایی (Geographic ordinary regression) ۱۴. رگرسیون وزنی جغرافیایی (Geographically weighted regression) 			
منابع			
<ol style="list-style-type: none"> ۱. جوی‌زاده، سعید؛ حدادی، ساره؛ درانی‌نژاد، محمدصادق (۱۳۹۶)، آمار فضایی (تحلیل داده‌های مکانی)، انتشارات آکادمیک. ۲. زنگی‌آبادی، علی؛ رضایی، میثم (۱۳۹۴)، کاربرد GIS در جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری و شهرسازی، شریعه توس، مشهد. ۳. عسگری، علی (۱۳۹۰)، تحلیل آمار فضایی با GIS، انتشارات سازمان فناوری اطلاعات و ارتباطات شهرداری تهران. ۴. فاضل‌نیا، غریب؛ بلیانی، یدالله؛ حکیم دوست، سیدیاسر (۱۳۹۲)، راهنمای جامع مدل‌های کاربردی GIS در برنامه‌ریزی شهری، روستایی و محیطی، جلد اول، انتشارات آزادپیم، تهران. ۵. محمدزاده درودی، محسن (۱۳۹۶)، آمار فضایی و کاربردهای آن، انتشارات دانشگاه مدرس. ۶. هاکسهولد، ویلیام ای؛ فلاور، اریک؛ بار، برایان (۱۳۹۳)، کاربرد GIS در شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری براساس نسخه Arc GIS 10، ترجمه محسن بهادر، انتشارات آزاد پیم، تهران. 			

7. Behnisch, M., Meinel, G., (2018). Trends in Spatial Analysis and Modelling: Decision-Support and Planning Strategies, Springer.
8. Fotheringham, Stewart and Rogerson P, A. (2009). The SAGE Handbook of Spatial Analysis, SAGE.
9. Fotheringham, S., Brunson, C., Charlton, M., (2000). Quantitative Geography: Perspectives on Spatial Data Analysis, SAGE.
10. Rocha, J., (2018). Spatial Analysis, Modelling and Planning, www.intechopen.com/books/spatial-analysis-modelling-and-planning.
11. Thill, J.C., (2018). Spatial Analysis and Location Modeling in Urban and Regional Systems, Springer.
12. Yamagata, Y; Seya, H. (2019) Spatial Analysis Using Big Data: Methods and Urban Applications, Academic Press.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
آسیب‌شناسی توسعه شهری در ایران (Pathology of urban development in Iran)	۲	پایه- نظری	-
	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی:	
	۳۲	☐ سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐ ندارد	
اهداف			
آشنایی دانشجویان با مسائل، مشکلات، معضلات و چالش‌های گوناگون ناشی از رشد لجام گسیخته شهرها، مهاجرت‌ها و رشد مهارنشده جمعیت شهری در ایران و ارتقای توان دانشجویان به منظور ریشه‌یابی چالش‌های نوین شهری			
سرفصل‌ها			
۱- مفهوم‌شناسی و راه‌های شناسایی مسائل و چالش‌های توسعه شهری ۲- الگوهای طبقه‌بندی مسایل و چالش‌های توسعه شهری ۳- چالش‌های طبیعی (زمین‌شناختی، فیزیوگرافیک، اقلیمی، آب‌شناختی و ...) ۴- الگوی توسعه فیزیکی شهر و محیط طبیعی ۵- الگوی کاربری اراضی و آسیب‌های زیست‌محیطی ۶- تغییر اقلیم و چالش‌های شهری ۷- مخاطرات محیطی و آسیب‌های شهری (زلزله، سیل، آتش‌سوزی و ...) ۸- شهر و آسیب‌های پزشکی، روانشناختی (با تاکید بر امراض مسری و پاندمیک) ۹- آسیب‌های اجتماعی ناشی از ضعف سرمایه اجتماعی و نابرابری در کیفیت زندگی ۱۰- آسیب‌شناسی شهرهای ایران در فرایند جهانی شدن ۱۱- آسیب‌ها و چالش‌های ناشی از اقتصاد شهری و کالایی شدن فضا، فقر و فساد ۱۲- سکونتگاه‌های غیررسمی ۱۳- دوقطبی شدن فضاهای شهری و وندالیسم ۱۴- دنیای مجازی و آینده پژوهی چالش‌های شهری ناشی از آن ۱۵- چالش‌های شهری و پدافند غیرعامل ۱۶- چالش‌های مدیریتی، نارسایی قوانین، ضوابط و مقررات و تنگناهای حقوقی در شهر ۱۷- جمع‌بندی، راهبردها، سیاست‌ها و راهکارهای عملیاتی			
منابع			
۱- اوزی، رمضان (۱۳۹۰) جغرافیای مخاطرات (مخاطرات انسانی و طبیعی)، ترجمه محمد ظاهری، دانشگاه تبریز. ۲- داونهال، بیل (۱۳۹۴) جغرافیای پزشکی (جغرافیا و سلامت فردی)، ترجمه سهراب امیریان، نشر انتخاب. ۳- درویشی گلشن، یوسف (۱۳۹۵) آسیب‌شناسی شهری، نشر انتخاب. ۴- رهنمایی، محمد تقی، برنامه ریزی شهری در ایران، سمت، ۱۳۹۲. ۵- رئیس دانا، فریبرز (۱۳۸۰) بررسی‌هایی در آسیب‌شناسی اجتماعی ایران، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران. ۶- سلینوس، اوله و همکاران (۱۳۹۷) زمین‌شناسی پزشکی: بررسی منطقه‌ای، ترجمه عیسی متاجی امیررود و همکاران، نشر تالاب. ۷- صابری، عطیه‌سادات (۱۳۹۹) جغرافیای پزشکی ایران (دیدگاه توسعه)، انتشارات چشم‌انداز قطب.			

- ۸- عنابستانی، علی اکبر؛ خوارزمی، امیدعلی (۱۳۹۸) چالش‌ها و فرصت‌های فراروی سکونتگاه‌های روستایی حریم کلان‌شهر مشهد، نشر شهرآرا.
- ۹- فنی، زهره (۱۳۹۳) مطالعات و جغرافیای شهری معاصر (مفاهیم و دیدگاه‌های بنیادی)، انتشارات سمت.
- ۱۰- گزارش برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد (۱۳۹۸) شیوه‌های ارزیابی تاب‌آوری شهری، ترجمه سیروان بهرامی و همکاران، انتشارات پژوهشیار.
- ۱۱- مجید غمامی (۱۳۸۷) درباره‌ی مسائل شهرسازی در ایران امروز، انتشارات آگاه، تهران
- ۱۲- موسوی آیت‌اللهی، سید امین و همکاران (۱۳۹۴) پاتولوژی جغرافیایی ایران، نشر مگستان.
- ۱۳- میره‌ای، محمد؛ خدائی، زهرا؛ حاتمی‌نژاد، حسین (۱۳۹۲) اسکان غیررسمی در جهان و ایران، جهاد دانشگاهی واحد خوارزمی.
- ۱۴- هاروی، دیوید (۱۳۹۶) از حق به شهر تا شهرهای شورش، ترجمه خسرو کلانتری و پرویز صداقت، نشر آگاه.
- ۱۵- هوش‌ور، زردشت (۱۳۸۱) پاتولوژی جغرافیایی ایران: اصول و مبانی (جلد ۱)، جهاد دانشگاهی (دانشگاه فردوسی مشهد).
- 16- Chu, E. K., Hughes, S., Mason, S. G., (2017). Climate change in cities: Innovations in multi-level governance, Springer.
- 17- Gatzweiler, F. W. et al., (2017). Advancing Health and Wellbeing in the Changing Urban Environment: Implementing a Systems Approach, Springer.
- 18- Koester, S., Moritz, R., Zuo, J., (2019). Urban Water Management for Future Cities: Technical and Institutional Aspects from Chinese and German Perspective. Springer.
- 19- Kabisch, S., (2018). Urban Transformations: Sustainable Urban Development Through Resource Efficiency, Quality of Life and Resilience. Springer.
- 20- Novotny, V., Ahern, J., Brown, P., (2010). Water Centric Sustainable Communities: Planning, Retrofitting, and Building the Next Urban Environment. Wiley.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش‌نیاز:
برنامه‌ریزی راهبردی-عملیاتی شهرها (Strategic and operational planning of cities)	۲	تخصصی- نظری	-
	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی:	دارد ☐ ندارد ☒
	۳۲	سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐	
اهداف			
آشنایی دانشجویان با سطوح برنامه‌ریزی شهری در سطح راهبردی و عملیاتی و امکان پیاده کردن آن در برنامه‌ریزی شهری			
سرفصل‌ها			
<ol style="list-style-type: none"> ۱. مفاهیم کلیدی در برنامه ریزی استراتژیک شهری ۲. نظریه‌های پایه (سیستمی و استراتژیک) در برنامه‌ریزی شهری ۳. دیدگاه‌های عمده در برنامه ریزی استراتژیک شهری ۴. فرایند و مراحل برنامه‌ریزی استراتژیک شهری ۵. مدل‌ها و تکنیک‌های برنامه‌ریزی استراتژیک شهری ۶. برنامه‌ریزی عملیاتی و جایگاه آن در برنامه‌ریزی استراتژیک شهری ۷. اصول و مراحل برنامه‌ریزی عملیاتی شهر ۸. تکنیک‌های برنامه‌ریزی عملیاتی شهر ۹. تجارب برنامه‌ریزی استراتژیک و عملیاتی شهر در جهان و ایران ۱۰. ارزیابی برنامه‌های استراتژیک شهری 			
منابع			
<ol style="list-style-type: none"> ۱. پیرزاده نهوجی، محمدحسین؛ مطلق، محمدتقی؛ امیری، مهین دوخت؛ مهدی‌زاده، جواد؛ صراف‌زاده، هایده؛ جهان‌شاهی، محمدحسین؛ برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهری (تجربیات اخیر جهانی و جایگاه آن در ایران)؛ آرمان شهر، ۱۳۹۲. ۲. سازمان شهرداری‌ها، دستورالعمل اجرایی تدوین برنامه راهبردی و عملیاتی شهرداری‌ها، وزارت کشور، ۱۳۹۴. ۳. شریف‌زادگان، محمدحسین؛ ملک‌پور اصل، بهزاد؛ مبانی نظری و تجارب بکارگیری ماتریس تحلیلی سوات (SWOT) در برنامه‌ریزی استراتژیک توسعه منطقه‌ای، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۹۲. ۴. عرب، داودرضا؛ رجبی هاشجین، مهدی؛ اشرفی، یوسف؛ برنامه‌ریزی عملیاتی شهرداری‌ها با رویکرد راهبردی (با نگاهی به محلات شهر)، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، ۱۳۸۹. ۵. فردآر، دیوید؛ مدیریت استراتژیک، پارسائیان، علی؛ دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۹۴. ۶. مرادی مسیحی، وراز؛ برنامه‌ریزی استراتژیک و کاربرد آن در شهرسازی ایران، انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری، شهرداری تهران، ۱۳۸۴. ۷. وولف، تورستن، شوئنکر، برکهارد، برنامه‌ریزی استراتژیک مبتنی بر سناریو، بیرامی، محمدحسین؛ انتشارات دنیای اقتصاد، ۱۳۹۳. 			
8. Balducci, Alessandro, Fedeli, Valeria, Pasqui, Gabriele; Strategic Planning for Contemporary Urban Regions: City of Cities: A Project for Milan (Urban and Regional Planning and Development), Routledge, 2011.			

9. Goodspeed, Robert; Scenario Planning for Cities and Regions, Lincoln Institute of Land Policy, 2020.
10. Hințea, Calin Emilian; Profiroiu, Marius Constantin; Țiclau, Tudor Cristian; Strategic Planning in Local Communities: A Cross-National Study of 7 Countries, Springer International Publishing, 2019.
11. Noto, Guido; Strategic Planning for Urban Transportation: A Dynamic Performance Management Approach; Springer, 2020.
12. ÖZCAN, Emrehan, ÖZEN TURAN, Sanem, Ecological Urban Planning and Design Process with Strategic Planning Approach in Ünye City, Springer International Publishing, 2020.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

دروس پیش نیاز: -	نوع واحد: تخصصی - نظری	تعداد واحد: ۲	عنوان درس: سیاست‌های زمین، مسکن و بازآفرینی شهری در ایران (Land, housing and urban regeneration policies in Iran)
دارد ■ ندارد □ سمینار ■ کارگاه □	آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■	تعداد ساعت: ۳۲	

اهداف:

آشنایی دانشجویان با اهداف، راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی مربوط به زمین، مسکن و بازآفرینی شهری در ایران

سرفصل‌ها

۱. بررسی تحولات جمعیت، خانوار و واحدهای مسکونی در کشور
۲. اهداف اصلی مداخله دولت‌ها و سیاست‌گذاری‌ها
۳. رویکردهای سیاست‌ها و برنامه‌های دولت‌ها
۴. مسایل زمین و مسکن در ایران و سیر تحول آن در طول برنامه‌های عمرانی و توسعه‌ای
۵. سیر تحولات مسکن در ایران
۶. سیاست‌ها و پیامدهای توسعه زمین و مسکن شهری در ایران
۷. نقد طرح جامع مسکن و دستاوردها و ناکامی‌های طرح جامع مسکن در عرصه برنامه‌ریزی و عملیات
۸. سیاست‌های زمین شهری در ایران
۹. ارزیابی سیاست‌گذاری بخش مسکن کشور
۱۰. شاخص‌های عملکردی بخش زمین و مسکن و روند آن
۱۱. گونه‌شناسی مسکن در کشور و سیر تحولات آن
۱۲. سیاست‌های کلی بخش زمین و مسکن در برنامه‌های عمرانی دوران قبل از انقلاب
۱۳. اهداف، راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی مربوط به بخش مسکن در برنامه‌های توسعه کشور
۱۴. ارزیابی عملکرد برنامه‌های توسعه در بخش زمین و مسکن کشور
۱۵. سیاست‌ها و برنامه‌های بهسازی و نوسازی شهری در ایران
۱۶. آشنایی با طرح‌های بهسازی و نوسازی در کشور و پیامدهای آنها
۱۷. اهداف، راهبردها، تاکتیک‌ها و برنامه‌های چارچوب جامع بازآفرینی شهری پایدار

منابع

۱. رابرتز، پیتر؛ هیوسانک (۱۳۹۳) بازآفرینی شهری یک کتاب راهنما، ترجمه محمدسعید ایزدی و پیروز حناچی، تهران: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
۲. سازمان ملی زمین و مسکن (۱۳۹۴) مطالعات بازنگری طرح جامع مسکن؛ سند راهبردی و چشم انداز کلان بخش مسکن در افق ۱۴۰۵. وزارت راه و شهرسازی.
۳. شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران (۱۳۹۳) چارچوب جامع بازآفرینی شهری پایدار. وزارت راه و شهرسازی.
۴. شکرگزار، اصغر (۱۳۸۵) توسعه مسکن شهری در ایران. انتشارات حق شناس، رشت.

۵. عبدی، محمدعلی؛ مهدیزادگان، سیما، کردی، فرزانه (۱۳۹۰) شش دهه برنامه ریزی مسکن در ایران (۱۳۸۷ - ۱۳۲۷). انتشارات مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن.
۶. فدایی‌نسب، مزده؛ شهیدی، سیدمهدی (۱۳۹۲) سیاست‌های زمین شهری در ایران پس از انقلاب اسلامی (تحلیل سیاست‌های زمین با توجه به اصول توانمندسازی). نشر امید انقلاب.
۷. کینگ، پیتر (۱۳۹۸) بنیان‌ها در مطالعات مسکن. ترجمه مشکینی، ابوالفضل؛ ضرغام‌فرد، مسلم؛ پوراحمد، احمد. انتشارات دانشگاه تهران.
۸. میثافی، سید محمود؛ یزدانی، شیرزاد؛ محمدی بالینی، زهرا (۱۳۹۴) ارزیابی تاثیرات متقابل سیاست‌های زمین شهری و برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری در ایران. پانزدهمین همایش سیاست‌های توسعه مسکن در ایران.
۹. نشریه هفت شهر. ویژه نامه سیاست بازآفرینی شهری. دوره ۴، شماره ۶۲، پاییز ۱۳۹۷.
10. Clapham, David (2019) Remaking housing policy: an international study. Routledge.
11. Gurran, Nicole and Bramley, Glen (2017) Urban Planning and the Housing Market. Palgrave Macmillan.
12. Jenkins, Paul (2006) Planning and Housing in the Rapidly Urbanizing. Routledge.
13. Jones, Phil and Evans, James (2008) Urban Regeneration in the UK. SAGE.
14. Lehmann, S. (2020) Urban Regeneration: A Manifesto for transforming UK Cities in the Age of Climate Change, Springer.
15. Luque, J. (2019) Affordable Housing Development: Financial Feasibility, Tax Increment Financing and Tax Credits, Springer.
16. Smith, Susan J. (2012) International Encyclopedia of Housing and Home, 1st Ed. Elsevier Science.
17. Wehrhahn, R. et al., (2019) Housing and Housing Politics in European Metropolises, Springer.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

دروس پیش نیاز: -	نوع واحد: تخصصی- نظری	تعداد واحد: ۲	عنوان درس: بنیان‌های نظری برنامه‌ریزی شهرهای ایرانی-اسلامی (Theoretical foundations of Iranian-Islamic cities)
دارد ■ ندارد □	آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■	تعداد ساعت: ۳۲	
اهداف			
آشنایی دانشجویان با هویت و ویژگی‌های جغرافیایی و ارزش‌های اصیل شهر در جهان اسلام و مبانی نظری شکل‌گیری شهر در تمدن و فرهنگ اسلامی.			
سرفصل‌ها			
<ol style="list-style-type: none"> ۱. حوزه‌های فرهنگی شهر در جهان و موقعیت شهرهای جهان اسلام ۲. ماهیت و سرشت شهر در سرزمین‌های اسلامی پیش از ظهور اسلام تا دوره جدید ۳. سرچشمه‌های جهان‌بینی در ارتباط انسان و محیط و آیین شهرسازی اسلامی ۴. ویژگی‌های شهرهای اسلامی ماقبل سرمایه‌داری و پس از آن ۵. سیر تحول و تحلیل نظریه‌ها در تبیین و ماهیت‌شناسی شهر در حوزه فرهنگ اسلامی: <ul style="list-style-type: none"> • نظریه‌های کالبدی • نظریه‌های اجتماعی-اقتصادی • نظریه‌های فرهنگی • نظریه‌های فقهی، حقوقی و نهاد وقف • نظریه‌های ساختاری و کارکردی و رفتاری ۶. مدرنیسم، جهانی شدن و تحولات جدید در توسعه شهری جهان اسلام ۷. چالش‌ها و مسائل کنونی شهرهای جهان اسلام ۸. بافت‌های با ارزش تاریخی و حفظ میراث فضایی شهرهای جهان اسلام ۹. آینده پژوهی و بازیابی هویت شهرسازی و فضایی ایرانی-اسلامی 			
منابع			
<ol style="list-style-type: none"> ۱. بسیم سلیم، حکیم (۱۳۸۱)، شهرهای عربی-اسلامی: اصول شهرسازی و ساختمانی، ترجمه عارف اقوامی مقدم و محمدحسین ملک احمدی، عارف اقوامی، طبع و نشر، تهران. ۲. پوراحمد، احمد و ابوذر وفایی (۱۳۹۶)، تاثیر مدرنیسم بر ساختار کالبدی-فضایی شهر ایرانی-اسلامی: مطالعه موردی کاشان، فصلنامه مطالعات شهر ایرانی اسلامی، دوره ۷، شماره ۲۸. ۳. پیرنیا، محمدکریم (۱۳۷۶)، آشنایی با معماری اسلامی ایران، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران. ۴. حاتمی‌نژاد، حسین؛ احمد پوراحمد و دیگران (۱۳۹۸)، پویای فضایی شهر اسلامی براساس نظریه پیچیدگی: نمونه موردی بخش مرکزی تهران، فصلنامه مطالعات شهر ایرانی-اسلامی. ۵. کاظمی، بشیرالف (۱۳۹۴)، میراث و ماندگاری در محیط انسان ساخت اسلامی، ترجمه احمد پوراحمد و دیگران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی، تهران. 			

۶. مرتضی، هشام (۱۳۸۷)، اصول سنتی ساخت و ساز در اسلام؛ ترجمه ابوالفضل مشکینی و کیومرث حبیبی، مرکز مطالعات و تحقیقات راه و شهرسازی.

۷. مومنی، مصطفی (۱۳۷۵)، نظری بر شهرشناسی جغرافیایی شهرهای ایرانی-اسلامی، نمایه پژوهش، شماره ۹ و ۱۰، تهران.

۸. نقی‌زاده، محمد (۱۳۹۵)، طراحی شهر و فضای شهری ایرانی (مبانی، اصول، معیارها، نمونه‌ها)، انتشارات خورشید باران، تهران.

9. Ahrari, Ehsan (2017) Reading the Islamic City: Discursive Practices and Legal Judgment (Toposophia: Sustainability, Dwelling, Design), Publisher: McGill-Queen's University Press.
10. Amirahmadi, Hooshang (2017) Urban Development in the Muslim World, Publisher: Routledge.
11. Attia, Sahar, Shafik, Zeinab, Ibrahim, Asmaa (2019) New Cities and Community Extensions in Egypt and the Middle East: Visions and Challenges, Publisher: Springer.
12. Falahat, Somaiyeh (2018) Cities and Metaphors: Beyond Imaginaries of Islamic Urban Space (Routledge Research in Planning and Urban Design), Publisher: Routledge.
13. Maneval, Stefan (2019) New Islamic Urbanism: The Architecture of Public and Private Space in Jeddah, Saudi Arabia, Publisher: UCL Press.
14. Robert Saliba (2016) Urban Design in the Arab World: Reconceptualizing Boundaries (Design and the Built Environment), Publisher: Routledge.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
برنامه‌ریزی محیط‌زیست شهری (Urban environmental planning)	۲	تخصصی - نظری	-
	تعداد ساعت:	آموزش تکمیلی عملی:	
	۳۲	☐ سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار	☐ دارد ☒ ندارد
اهداف			
آشنایی با چالش‌ها، رویکردها، نظریات، روش‌ها و سرانجام برنامه‌ریزی محیط‌زیست شهری			
سرفصل‌ها			
۱- آشنایی با چالش‌های مختلف محیط زیست شهری <ul style="list-style-type: none"> ۱-۱- در مقیاس‌های ملی و جهانی ۱-۱-۱- آسیب لایه ازن و گرم شدن کره زمین ۱-۱-۲- تغییرات اقلیمی ۱-۱-۳- مصرف انرژی و انرژی‌های تجدیدپذیر ۱-۲- در مقیاس‌های محلی و منطقه‌ای ۱-۲-۱- موتوریزه شدن و آلودگی هوا در شهرهای کشورهای در حال توسعه و کمتر توسعه یافته ۱-۲-۲- پسماندهای شهری و دفع آنها ۱-۲-۳- آلودگی آب و تامین آب آشامیدنی ۱-۲-۴- جزایر و آسایش حرارتی تعاریف و مفاهیم مرتبط با برنامه ریزی و مدیریت محیط زیست ۲- مفاهیم و رویکردهای مختلف برنامه‌ریزی محیط زیست شهری <ul style="list-style-type: none"> ۲-۱- شهر اکولوژیک ۲-۲- شهر سبز ۲-۳- رشد هوشمند ۲-۴- نوشهرسازی ۲-۵- انتقال حق توسعه (TDR) ۲-۶- توسعه حمل و نقل محور ۲-۷- شهر فشرده ۲-۸- توسعه میان افزا ۲-۹- دهکده‌های شهری یا روستا-شهرها ۲-۱۰- شهر بدون کربن ۲-۱۱- شهر ارگانیک ۳- نظریات پشتیبان برنامه‌ریزی محیط زیست <ul style="list-style-type: none"> ۳-۱- خردگرایی ۳-۲- عمل گرایی ۳-۳- واقع گرایی اجتماعی- اکولوژیک ۳-۴- بسیج اقتصادی- سیاسی ۳-۵- تعامل و مشارکت ۳-۶- گونه بندی نظریات و بازتعریف میان روابط برنامه ریزی ۴- آشنایی با روش‌ها و فنون ارزیابی محیط زیست شهری <ul style="list-style-type: none"> ۴-۱- ارزیابی استراتژیک محیطی 			

- ۴-۲- ارزیابی اثرات محیطی
 ۴-۳- ردپای اکولوژیک
 ۴-۴- ردپای کربن
 ۵- برنامه‌ریزی محیط زیست شهری
 ۵-۱- عدالت محیط زیستی
 ۵-۲- اقتصاد محیط زیست
 ۵-۳- حکمروایی محیطی
 ۵-۳-۱- ارزش‌ها، تعارض و اعتماد در برنامه‌ریزی محیطی مشارکتی
 ۵-۳-۱-۱- افزودن ارزش‌های عمومی به تصمیم‌سازی
 ۵-۳-۳-۲- حل تضادها و تعارضات میان منافع رقیب
 ۵-۳-۳-۳- بازگرداندن سطحی از اعتماد به ادارات و آژانس‌های عمومی و دولتی

منابع

1. Alliance, C. (2007). Livable Cities: The Benefits of Urban Environmental Planning-A Cities Alliance Study on Good Practices and Useful Tools .
  2. Cutaia, Fabio. (2016). Strategic Environmental Assessment: Integrating Landscape and Urban Planning, Springer.
  3. de Roo, Gert; Miller, Donald. (2017). Urban Environmental Planning: Policies, Instruments and Methods in an International Perspective, Routledge; 2nd Edition.
  4. James K. Lein (2003) Integrated Environmental Planning, Published by Blackwell Science Ltd.
  5. Lawrence, D. P. (2000). Planning theories and environmental impact assessment. Environmental Impact Assessment Review, 20(6), 607-625 .
  6. Marcotullio, P. J. (2012). Scaling urban environmental challenges: from local to global and back: Earthscan.
  7. Panagopoulos, T., Duque, J. A. G., & Dan, M. B. (2016). Urban planning with respect to environmental quality and human well-being. Environmental Pollution, 208, 137-144 .
  8. Randolph, J. (2004). Environmental land use planning and management: Island Press.
  9. Rydin, Y. (1998). Urban and Environmental Planning in the UK: Macmillan International Higher Education.
۱. تـای چـی و نـگ ، بـلینـدا یـوئن، (۱۳۹۲) بـرنـامـه ریزـی شـهر اکـولوژیک، مـترجم، مـحمد رحیم رهنـما، الـهه کریمی، انـتـشـارات جهاد دانشگاهی، مشهد.
  ۲. زیاری، کرامت الله؛ ضرغام فرد، مسلم؛ خادمی، امیرحسین (۱۳۹۵) برنامه‌ریزی شهری با رویکرد بیوفیلیک، انتشارات آراد کتاب.
  ۳. کریستوفر جی بون و مدرس، علی (۱۳۸۸)، شهر، محیط زیست و برنامه ریزی شهری، مترجم، جمال‌الدین عقیلی، ماندانا نوربخش، انتشارات شهر آب، تهران.
  ۴. گرت درو و دونالد میلر (۱۳۹۴) برنامه‌ریزی محیط زیست شهری (سیاست‌ها، ابزارها و راهبردهای بین‌المللی) مترجمین: اصغر ضرابی، حافظ مهدنژاد، فریاد پرهیز، ابوالفضل مشکینی. انتشارات پارس ضیاء، علم آفرین.
  ۵. ماتیو کاهن لی (۱۳۹۰)، شهرهای سبز (توسعه شهری/ و محیط زیست)، مترجم، محمد خورشید دوست و مهدی ضرغامی، انتشارات دانشگاه تبریز، تبریز.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

دروس پیش نیاز: -	نوع واحد: تخصصی- نظری	تعداد واحد: ۲	عنوان درس: تحلیل نظام برنامه‌ریزی، برنامه‌ها و طرح‌های ملی، منطقه‌ای و شهری (Analysis of planning system and national, regional and urban plans)
دارد ■ ندارد □	آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■	تعداد ساعت: ۳۲	

اهداف

آشنایی دانشجویان با نظام برنامه‌ریزی (فضایی)، برنامه‌ها و طرح‌های مقیاس ملی، منطقه‌ای و شهری در کشورهای مختلف و از جمله ایران و ارزیابی و آسیب‌شناسی آنها.

سرفصل‌ها

- رویکردها و نظریه‌های پیشین و معاصر در نظام برنامه‌ریزی فضایی (مقیاس ملی، منطقه‌ای و شهری)
- پیشینه، نظام برنامه‌ریزی فضایی و برنامه‌های توسعه در منتخبی از کشورهای پیشرفته جهان
- معرفی برنامه‌ها و طرح‌های مقیاس ملی در منتخبی از کشورهای جهان
- معرفی برنامه‌ها و طرح‌های مقیاس منطقه‌ای در منتخبی از کشورهای جهان
- معرفی برنامه‌ها و طرح‌های مقیاس محلی (شهری) در منتخبی از کشورهای جهان
- پیشینه، نظام برنامه‌ریزی فضایی و برنامه‌های توسعه در ایران (مقیاس ملی)
- پیشینه، نظام برنامه‌ریزی فضایی و برنامه‌های توسعه در ایران (مقیاس منطقه‌ای)
- پیشینه، نظام برنامه‌ریزی فضایی و برنامه‌های توسعه در ایران (مقیاس شهری)
- آسیب‌شناسی نظام برنامه‌ریزی فضایی و برنامه‌های توسعه در ایران (ملی، منطقه‌ای، شهری)
- جمع‌بندی و ارائه الگویی پیشنهادی برای نظام مطلوب برنامه‌ریزی فضایی توسعه در ایران.
- ارائه سمینار (دانشجو نیز در طول ترم سمینار یا تحقیقی با موضوع نظام برنامه‌ریزی فضایی و طرح‌های توسعه در یک کشور منتخب ارائه خواهد کرد).

منابع

۱. ابراهیم‌زاده، عیسی. موسوی، میرنجف. ۱۳۹۶. روش‌ها و تکنیک‌های آمایش سرزمین. ناشر: سمت.
۲. براتی، ناصر. براتی، مینا. ۱۳۹۰. آشنایی با طرح‌های توسعه شهری در ایران (طرح‌های توسعه شهری ساختاری و راهبردی). وزارت کشور، مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری.
۳. بهزادفر، مصطفی. ۱۳۹۵. طرح‌ها و برنامه‌های شهرسازی: مفاهیم، روندها و الزامات طرح‌های جامع و تفصیلی در ایران، با تاکید بر وضعیت تهران. نشر شهر.
۴. توفیق، فیروز. ۱۳۸۴. آمایش سرزمین: تجربه جهانی و انطباق آن با وضع ایران. مرکز مطالعاتی و تحقیقاتی شهرسازی و معماری ایران.
۵. حسین‌زاده دلیر، کریم. ۱۳۹۳. سیری در اندیشه‌ها و طرح‌های شهرسازی. ناشر: فروزش.
۶. دانش‌پور. زهره. ۱۳۹۷. درآمدی بر نظریه‌های برنامه‌ریزی با تاکید ویژه بر برنامه‌ریزی شهری. ناشر: دانشگاه شهید بهشتی.
۷. رحم‌دل، لادن، بختیاری، سعید. ۱۳۹۴. طرح‌ها و رویکردهای شهری. انتشارات آدرخش.
۸. رهنما، محمدرحیم و همکاران. ۱۳۹۰. پژوهشی پیرامون تحقق طرح‌های تفصیلی شهری با تاکید بر کاربری‌های آموزشی و بهداشتی - درمانی. انتشارات جهاددانشگاهی.
۹. زیاری، کرامت‌الله. محمدی، علیرضا. ۱۳۹۵. مدیریت توسعه منطقه‌ای با تاکید بر ایران. انتشارات دانشگاه تهران.

۱۰. زیاری، کرامت‌الله. ۱۳۹۶. اصول و روش‌های برنامه‌ریزی منطقه‌ای. نوبت چاپ دهم، انتشارات دانشگاه تهران.
۱۱. سرور، رحیم. ۱۳۸۷. برنامه‌ریزی کاربری اراضی در طرح‌های توسعه و عمران ناحیه‌ای. گنج هنر.
۱۲. شارمند. مهندسان مشاور. ۱۳۸۲. شیوه‌های تحقق طرح‌های توسعه شهری: تدوین شیوه مناسب تهیه طرح‌های شهری در ایران. وزارت کشور. مرکز مطالعات برنامه‌ریزی شهری.
۱۳. صرافی، مظفر. ۱۳۷۷. مبانی برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای. انتشارات سازمان برنامه و بودجه. دفتر برنامه‌ریزی منطقه‌ای.
۱۴. عظیمی بلوریان، احمد. ۱۳۹۴. مفهوم آمایش سرزمین در برنامه‌ریزی توسعه: خاستگاه‌ها، سیر تکاملی و تجربه ایران. نشر رسا.
۱۵. غلامحسین مجتهدزاده، ۱۳۹۳. برنامه ریزی شهری در ایران، چاپ دوم. انتشارات پیام نور.
۱۶. قنبری، ابوالفضل. ۱۳۹۲. تحلیلی بر نابرابری های ناحیه ای در ایران. ناشر: مطالعات راهبردی.
۱۷. کلانتری، خلیل. عبدالله زاده، غلامحسین. ۱۳۹۶. برنامه‌ریزی فضایی و آمایش سرزمین. فرهنگ صبا.
۱۸. مشهدی زاده دهقانی، ناصر. ۱۳۹۰. تحلیلی از ویژگی های برنامه ریزی شهری در ایران، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران.
۱۹. مهدیزاده و همکاران. ۱۳۹۲. برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهری (تجربیات اخیر جهانی و جایگاه آن در ایران). وزارت راه و شهرسازی. معاونت معماری و شهرسازی شهرسازی. ناشر: آرمان‌شهر.
20. Booth, P., Breuillard, M., Fraser, C. and Paris, D. eds., 2007. Spatial planning systems of Britain and France: A comparative analysis. Routledge.
21. Burian, J. ed., 2012. Advances in spatial planning. BoD–Books on Demand.
22. Dühr, S., Colomb, C. and Nadin, V., 2010. European spatial planning and territorial cooperation. Routledge.
23. Galan, Juanjo., 2019, Analysis and Strategies for Sustainable Regional Planning, Springer.
24. Larsson, G., 2006. Spatial planning systems in Western Europe: an overview. Ios Press.
25. Morphet, J., 2010. Effective practice in spatial planning. Routledge.
26. Pahl-Weber, E. and Henckel, D., 2008. The planning system and planning terms in Germany: A glossary (No. 7). Studies in Spatial Development.
27. Reimer, M., Getimis, P. and Blotevogel, H. eds., 2014. Spatial planning systems and practices in Europe: A comparative perspective on continuity and changes. Routledge.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

عنوان درس: برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای و اجتماع‌محور (Neighbourhood and community planning)	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: تخصصی- نظری	دروس پیش‌نیاز: -
تعداد ساعت: ۳۲		آموزش تکمیلی عملی: سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■ دارد ■ ندارد □	
اهداف آشنایی دانشجو با مفاهیم و جایگاه برنامه‌ریزی محله‌محور و برنامه‌ریزی مشارکتی (اجتماع‌محور) توسعه محله‌ای به منظور تحقق توسعه پایدار شهری.			
سرفصل‌ها <ul style="list-style-type: none"> - تعریف، مفهوم و جایگاه محله در شهر (جهان، ایران) - تعریف، مفهوم و جایگاه برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای - نظریه‌های مرتبط با برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای - پیشینه و ادبیات پژوهشی در زمینه برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای - جایگاه برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای در منتخبی از کشورهای جهان - وضعیت برنامه‌ریزی محله‌محور در ایران: جایگاه قانونی و اجرایی - طرح‌ها و ایده‌های برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای - نحوه تهیه برنامه‌ها و طرح‌ها در برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای - مراحل و روش‌های اجرای برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای - اصول اجرایی در برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای - نقش کنشگران به ویژه اجتماع محلی در تحقق‌پذیری برنامه‌ریزی توسعه محله‌ای - نمونه‌هایی موفق از تجارب برنامه‌ریزی محله‌ای - جمع‌بندی و ارائه پیشنهاداتی برای برنامه‌ریزی محله‌ای در ایران. 			
منابع <ol style="list-style-type: none"> ۱. امین ناصری، آواز (۱۳۸۶). برنامه‌ریزی محله‌ای (مبانی، تعاریف، مفاهیم و روش‌ها). جستارهای شهرسازی. شماره ۲۰-۱۹، صص: ۱۱۸-۱۲۵. ۲. اوستروفسکی، واتسلاف (۱۳۸۵). شهرسازی معاصر، از نخستین سرچشمه‌ها تا منشور آتن. ترجمه: لادن اعتضادی. چاپ سوم، تهران، انتشارات مرکز نشر دانشگاهی. ۳. حاجی علی‌اکبری، کاوه. شفیع، امیر (۱۳۹۷). توسعه محله‌ای: چارچوبی برای محله‌های ناکارآمد. انتشارات مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهری. ۴. حاجی‌پور، خلیل (۱۳۸۵). برنامه‌ریزی محله - مبنا، رهیافتی کارآمد در ایجاد مدیریت شهری پایدار. نشریه هنرهای زیبا، شماره ۲۶، صص ۳۷-۴۶. ۵. خاکساری، علی (۱۳۸۵). محله‌های شهری در ایران. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. 			

۶. دانش‌پور، زهره (۱۳۸۷). درآمدی بر نظریه‌های برنامه‌ریزی با تأکید ویژه بر برنامه‌ریزی شهری. چاپ اول، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
۷. زیاری، کرامت‌اله. مهندزاد، حافظ. پرهیز، فریاد (۱۳۸۸). مبانی و تکنیک‌های برنامه‌ریزی شهری. چاپ اول، انتشارات دانشگاه بین‌المللی چابهار.
۸. شکوئی، حسین (۱۳۸۹). جغرافیای اجتماعی شهرها: اکولوژی اجتماعی شهر. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
۹. صرافی، مظفر. توکلی‌نیا، جمیله. عبدالهی، مجید (۱۳۸۹). بررسی نظری مفهوم محله و با ز تعریف آن با تأکید بر شرایط محله‌های شهری ایران. پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره ۷۲، صص: ۱۰۲-۸۳.
۱۰. صرافی، مظفر. توکلی‌نیا، جمیله، محمدیان، حسن (۱۳۹۳). اندیشه‌های نو در برنامه‌ریزی شهری. ناشر: شورای اسلامی شهر تهران.
۱۱. فنی، زهره. صارمی، فرید (۱۳۹۲). رویکرد توسعه پایدار محله‌ای در کلان شهر تهران. جغرافیا و توسعه. ۱۳۹۲، ۱۱ (پیاپی ۳۰).
۱۲. گلکار، کوروش (۱۳۸۴). چشم‌انداز شهر- محله، پیشنهاد یک چهارچوب مفهومی برای صورت‌بندی بیانیه چشم‌انداز. نشریه هنرهای زیبا. شماره ۲۴، صص: ۳۶-۲۵.
۱۳. محمدتقی ر، رحمت الله ف، محمدباقر ق، حلیمه خاتون هادی پ. سیر تحول ساختاری و عملکردی محله در شهرهای ایران. جغرافیا (انجمن جغرافیایی ایران). ۱۳۸۶ (۱۲).
۱۴. محمدی، علیرضا (۱۳۹۵). برنامه‌ریزی محله‌ای (مبانی، اصول و روش‌ها). انتشارات دانشگاه محقق اردبیلی. اردبیل.
۱۵. موسوی، سید یعقوب. (۱۳۹۱). محله نوین؛ الگوی جامعه‌شناسی شهری از توسعه محله‌ای. مجله علمی منظر، ۴ (۱۸)، ۷۳-۶۷.
16. Heywood, P., 2011. Community Planning: Integrating social and physical environments. John Wiley & Sons.
17. Kelly, E.D., 2012. Community planning: An introduction to the comprehensive plan. Island Press.
18. Parker, G., Salter, K. and Wargent, M., 2019. Neighborhood planning in practice. Lund Humphries.
19. Peterman, W. (2000). Neighborhood Planning and Community-Based Development: The Potential and Limits of Grassroots Action. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications
20. Philadelphia Citizens Planning Institute PCPI (2011). Neighborhood Planning Workbook. Published by Philadelphia citizens planning Institute.
21. Wates, N. B. J (2006). The community planning handbook. Published the prince's foundation, south bank university, London.
22. Wates, N., 2014. The community planning handbook: how people can shape their cities, towns and villages in any part of the world. Routledge.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش‌نیاز:
حکمرمایی و مدیریت توسعه شهری و منطقه‌ای (Governance and Management of Urban and Regional Development)	۲	تخصصی و نظری	-
		آموزش تکمیلی عملی:	دارد ■ ندارد □
		تعداد ساعت:	سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■
		۳۲	
اهداف			
آشنایی دانشجویان با نظریه‌ها، الگوها و چالش‌های حکمرمایی و مدیریت توسعه شهری و منطقه‌ای و محدودیت‌ها، موانع و الزامات آن در ایران			
سرفصل‌ها			
<ol style="list-style-type: none"> ۱. تعریف مفاهیم (شهر، منطقه، توسعه، دولت، حکومت، حکمرمایی، مدیریت) ۲. نظریه‌ها و الگوهای توسعه شهری و منطقه‌ای ۳. چالش‌های توسعه شهری و منطقه‌ای (جهان و ایران) ۴. انواع نظام‌های سیاسی، دولت و توسعه شهری و منطقه‌ای ۵. انواع و الگوهای مدیریت شهری و منطقه‌ای ۶. انواع و الگوهای حکمرمایی شهری و منطقه‌ای ۷. محدودیت‌ها، موانع و الزامات حکمرمایی شهری و منطقه‌ای در ایران ۸. سمینار 			
منابع			
<ol style="list-style-type: none"> ۱. برک‌پور، ناصر و ایرج اسدی ایرج. ۱۳۹۵. مدیریت و حکمرمایی شهری. چاپ سوم، انتشارات دانشگاه هنر، تهران. ۲. توکلی‌نیا، جمیله و محمدکاظم شمس پویا. ۱۳۹۵. قدرت و حکمرمایی شهری. چاپ اول، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران. ۳. زیاری، کرامت‌الله و علیرضا محمدی. ۱۳۹۶. مدیریت توسعه منطقه‌ای با تأکید بر ایران. چاپ دوم، انتشارات دانشگاه تهران، تهران. ۴. شورچه، محمود. ۱۳۹۷. برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای: از نظریه تا عمل. چاپ اول، انتشارات پرهام‌نقش، تهران. ۵. فرجی‌راد، خدر و غلامرضا کاظمیان. ۱۳۹۱. توسعه محلی و منطقه‌ای از منظر نهادی. چاپ اول، انتشارات جهاد دانشگاهی، تهران. ۶. کوبلر، دانیل و هوبرت هاینلت. ۱۳۹۸. حکمرمایی کلان‌شهری. ترجمه ایرج اسدی، چاپ اول، مؤسسه نشر شهر، تهران. ۷. لوفلر، الکه و تونی بووارد. ۱۳۹۲. حکمرمایی و مدیریت عمومی. ترجمه اشرف رحیمیان، چاپ اول، مؤسسه نشر شهر، تهران. ۸. مقیمی، سید محمد. ۱۳۹۸. اداره امور حکومت‌های محلی: مدیریت شوراها و شهرداری‌ها. چاپ دهم، انتشارات سمت، تهران. 9. Gupta, J. 2015. Geographies of Urban Governance: Advanced Theories, Methods and Practices, Springer. 			

10. Karsten, Z.; D. Galland & J. Harrison. 2020. Metropolitan Regions, Planning and Governance. Springer International Publishing.
11. Pierre, J. 2011. The Politics of Urban Governance. Red Globe Press.
12. Rajiv R. Thakur; Ashok K. Dutt; Sudhir K. Thakur & George M. Pomeroy. 2020. Urban and Regional Planning and Development: 20th Century Forms and 21st Century Transformations. Springer Nature Switzerland AG.

سرفصل دروس دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

عنوان درس:	تعداد واحد:	نوع واحد:	دروس پیش نیاز:
اقتصاد فضای شهری (Urban space economy)	۲	تخصصی - نظری	-
اهداف			
<p>- شناخت نقش شهرها در تحولات اقتصادی و اجتماعی و رشد و توسعه اقتصادی</p> <p>- آشنایی دانشجویان با ابعاد اقتصادی پدیده های شهری</p> <p>- آموزش اثرات اقتصادی فعالیت ها در فضای شهر به دانشجویان</p> <p>- آشنایی دانشجویان با ابزارها و روش های مطالعه مسائل شهری از بعد اقتصادی</p> <p>- تربیت دانشجویانی که توانایی تحلیل و بررسی مسائل اقتصادی مطرح در سیستم های شهری را در حوزه های مختلف دارا باشند و بتوانند راه حل های مناسب بیابند</p> <p>- کسب مهارت های لازم برای مکان یابی فعالیت های شهری و بهبود مدیریت هزینه در شهرها</p> <p>- کسب مهارت های لازم برای شناخت و دست یابی به منابع پایدار شهری</p> <p>- کسب مهارت های لازم برای ارائه مشاوره های اقتصادی در سطح مدیریت شهری</p>			
سرفصل ها			
۱- اقتصاد و جغرافیا			
<ul style="list-style-type: none"> • رشد و توسعه اقتصادی: اهداف، تعاریف و تمایزات • تفکر جغرافیایی (موقعیت و فاصله، قلمرو، مکان، مقیاس و سلسله مراتب) • جغرافیای اقتصادی، گذشته، حال، آینده • رویکردهای جغرافیای اقتصادی 			
۲- اقتصاد و فضای شهری			
<ul style="list-style-type: none"> • مفاهیم و چارچوب اقتصاد شهری • ریشه ها و مفهوم اقتصاد فضا • نقش شهر در اقتصاد • مسائل و چالش های نوین در اقتصاد شهری • جهانی شدن، اقتصاد و دگرذیسی ها فضایی در شهرها • واگرایی ها و همگرایی های در اقتصاد شهری • فرم شهری، الگوی گسترش فضایی و اقتصاد شهری • نابرابری های فضایی • عدم تعادل ها، فقر، نابرابری و اقتصادهای غیررسمی • تمرکز و توزیع جغرافیایی (سرمایه و فعالیت) • بازارهای شهری و تعریف و سنجش پتانسیل بازار • بازارهای نیروی کار شهری و منطقه ای 			

• بازارهای زمین و مسکن

۳- اقتصاد فضای کمی (مبانی، مدل ها و تکنیک ها)

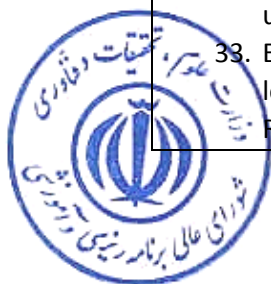
- تمرکز فضایی-جغرافیایی: مدل ها و تکنیک ها
- سیستم های شهری: مدل ها و روش ها
- مدل های اقتصاد فضا
- امکانسجی اقتصادی پروژه های شهری
- تحلیل های چندبخشی: روش ها و تحلیل ها
- تحلیل های فضایی و کاربرد آن در اقتصاد شهری

منابع

۱. سولیوان (۱۳۸۹). مباحثی در اقتصاد شهری (جلد اول)، ترجمه: جعفر قادری و علی قادری، انتشارات نور علم، تهران.
۲. سولیوان (۱۳۹۴). مباحثی در اقتصاد شهری (جلد دوم)، ترجمه: جعفر قادری و علی قادری، انتشارات نور علم، تهران.
۳. اکبری، نعمت الله (۱۳۹۶). اقتصاد شهری، انتشارات سمت، تهران.
۴. صفایی پور، مسعود (۱۳۹۷). مبانی اقتصاد شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز.
۵. شریف زادگان، محمدحسین؛ ملک پور اصل، بهزاد (۱۳۹۶). نواحی بهبود کسب و کار به مثابه بهبود اقتصاد شهری در ایران، انتشارات دانشگاه تهران.
۶. عابدین درکوش، سعید (۱۳۹۴). درمدی به اقتصاد شهری، مرکز نشر دانشگاهی، تهران.
۷. مک کین، فیلیپ (۱۳۹۴). اقتصاد نوین شهری و منطقه ای، ترجمه: شهرام رئیسی دهکردی، انتشارات نور علم، تهران.
8. Combes, P.-P., T. Mayer, and J.-F. Thisse, 2008. Economic Geography (ch. 1 and 2), Princeton University Press. McMillen, D. and J. McDonald, 2011. Urban Economics and Real Estate; Theory and Policy (ch. 1 and 2), 2nd ed. Wiley. O'Sullivan, A., 2012. Urban Economics (ch. 1 and 2), 8th ed. McGraw-Hill.
9. Brueckner, J., 2011. Lectures on Urban Economics (ch. 1), MIT Press. Combes, P.-P., T. Mayer, and J.-F. Thisse, 2008. Economic Geography (ch. 2), Princeton University Press. Duranton, G., Puga, D., 2004. Micro-foundations of urban agglomeration economies. In: Henderson, V., Thisse, F. (Eds.), Handbook of Regional and Urban Economics, vol. 4. North-Holland, Amsterdam, pp. 2063–2117.
10. Fujita, M., 1990. Urban Economic Theory: Land Use and City Size (ch. 2, 3, 4), Cambridge University Press. Fujita, M. and J.-F. Thisse, Jacques-François. Economics of Agglomeration: Cities, Industrial Location, and Globalization. Cambridge University Press, Cambridge, 2013.
11. Combes, P.-P., G. Duranton, and H. Overman, 2005. Agglomeration and the adjustment of the spatial economy, Papers in Regional Science, 84(3), 311-349. Moretti, E. (2011). Local labour markets. In O. Ashenfelter & D. Card (eds.), Handbook of Labor Economics
12. Economics 4. Combes, P.-P., T. Mayer, and J.-F. Thisse, 2008 (chap. 6, 7, 8). Economic Geography, Princeton University Press.
13. Combes, P.-P., G. Duranton, and L. Gobillon. 2008b. Spatial wage disparities: Sorting matters! Journal of Urban Economics 63:723–42. De la Roca, J. and D. Puga, 2016. Learning by working in big cities, Review of Economic Studies, forthcoming. Glaeser, E. L., and D. C. Maré. 2001. Cities and skills. Journal of Labor Economics 19:316–42. Jaffe, A. B. (1989). Real effects of academic research, American Economic Review 79(5): 957- 970. Jaffe, A. B., Trajtenberg, M. and Henderson, R. (1993). Geographic localization of knowledge spillovers as evidenced by patent citations, Quarterly Journal of Economics 108(3): 577-598.

14. Albouy, D., 2008. Are big cities really bad places to live? Improving quality-of-life estimates across cities. Working Paper 14472, National Bureau of Economic Research. Combes, P-P., Duranton, G., Gobillon, L., 2012. The Costs of Agglomeration: House and Land Prices in French Cities, CEPR Working Paper 9240. Handbury, J.. Are poor cities cheap for everyone? Non-homotheticity and the cost of living across US cities, 2013. Mimeograph, Wharton University. Handbury, J. and D. Weinstein, 2015. Goods prices and availability in cities. Review of Economic Studies, 82(1): 258-296. Moretti, E., 2013. Real wage inequality, American Economic Journal: Applied Economics 5(1): 65-103.
15. Fujita, M., Krugman, P. R., & Venables, A. (1999). The spatial economy: Cities, regions, and international trade. MIT press.
16. Halkier, H., Dahlström, M., James, L., Manniche, J., & Olsen, L. S. (2010). Knowledge dynamics, regional development and public policy. Aalborg: Institut for Historie, Aalborg University.
17. Combes, P. P., Mayer, T., & Thisse, J. F. (2008). Economic geography: The integration of regions and nations. Princeton University Press.
18. Cooper, R., Donaghy, K., & Hewings, G. (Eds.). (2007). Globalization and regional economic modeling. Springer Science & Business Media.
19. Baldwin, R., Forslid, R., Martin, P., Ottaviano, G., & Robert-Nicoud, F. (2011). Economic geography and public policy. Princeton University Press.
20. Moretti, Enrico. The New Geography of Jobs. New York, NY: Houghton Mifflin Harcourt, 2012. (Chapter 7. The new human capital century.)
21. Gyourko, Joseph, Christopher Mayer, and Todd Sinai, "Superstar cities." American Economic Journal: Economic Policy.
22. Diamond, Rebecca, Tim McQuade, and Franklin Qian. "The Effects of Rent Control Expansion on Tenants, Landlords and Inequality: Evidence from San Francisco." NBER Working Paper, 24181, pp. 1-18 plus conclusion.
23. Glaeser, Edward L., "The Economic Approach to Cities." NBER Working Paper 13696, pp. 1-10.
24. Bartik, Timothy J., "Who Benefits from Local Job Growth: Migrants or the Original Residents?" Regional Studies 27(1993): Focus on pp. 297-298 and pp. 307-209.
25. Greenstone, Michael, Richard Hornbeck, and Enrico Moretti, "Identifying Agglomeration Spillovers: Evidence from Winners and Losers of Large Plant Openings." Journal of Political Economy 118(2010): Focus on pp 536-541 and pp 589-593.
26. Henderson, Vernon, "Urbanization in Developing Countries." The World Bank Research Observer 17(2002): 89-112.
27. Glaeser, Edward L., "Urban Colossus: Why is New York America's Largest City?" NBER Working Paper 11398.
28. Carlino, Gerald. "Three Keys to the City: Resources, Agglomeration, and Sorting." Business Review Q3, 2011.
29. Quigley, John M., "Urban Diversity and Economic Growth." Journal of Economic Perspectives 12(1998): 127-138.
30. Rappaport, Jordan. "U.S. Urban Decline and Growth: 1950-2000." Federal Reserve Bank of Kansas City Economic Review 88(2003).
31. Barnes, T. J., Peck, J., Sheppard, E., & Tickell, A. (Eds.). (2008). Reading economic geography (Vol. 2). John Wiley & Sons.
32. Pitelis, C., Sugden, R., & Wilson, J. R. (Eds.). (2006). Clusters and globalisation: the development of urban and regional economies. Edward Elgar Publishing.
33. Eskelinen, H., Hannibalsson, I., Malmberg, A., Maskell, P., & Vatne, E. (2002). Competitiveness, localised learning and regional development: specialization and prosperity in small open economies. Routledge.

34. Coe, N. M., Kelly, P. F., & Yeung, H. W. (2019). Economic geography: a contemporary introduction. John Wiley & Sons.
35. Daniels, P., Bradshaw, M., Beaverstock, J., & Leyshon, A. (2006). Geographies of the new economy: critical reflections. *Regions Magazine*, 264(1), 22-23.
36. Aoyama, Y., Murphy, J. T., & Hanson, S. (2010). Key concepts in economic geography. Sage.
37. Tickell, A., Sheppard, E., Peck, J., & Barnes, T. J. (Eds.). (2007). Politics and practice in economic geography. Sage.
38. Cooke, P., & Piccaluga, A. (2006). Regional development in the knowledge economy. *Regions Magazine*, 264(1), 21-22.
39. Jilberto, A. E. F., & Mommen, A. (Eds.). (2002). Regionalization and globalization in the modern world economy: perspectives on the Third World and transitional economies. Routledge.
40. Oosterhaven, J. (2019). Rethinking Input output Analysis'. Springer Briefs in Regional Science, https://doi.org/10.1007/978-3-030-33447-5_1.
41. Boschma, R., & Martin, R. (2010). The aims and scope of evolutionary economic geography (No. 1001). Utrecht University, Department of Human Geography and Spatial Planning, Group Economic Geography.

